

поступовий перехід від стратегії придушення однієї зі сторін конфлікту (в даному випадку ірландської католицької) до стратегій досягнення компромісу між учасниками конфлікту, поступок ірландцям в сфері автономізації і самоврядування Ольстера. Також серед північноірландських католиків є ще такі, що прагнуть приєднання Ольстера до Ірландської Республіки, намагаючись продовжити боротьбу терористичними методами. І все ж таки, виведення британських військ та відмова радикально налаштованих сил від насильницьких методів боротьби свідчать про те, що дана проблема перейшла в якісно новий етап розвитку. І вся світова спільнота сподівається, що це стане початком кінця конфлікту.

Список використаної літератури:

1. Ольстер. Большая советская энциклопедия // <http://slovari.yandex.ru/dict/bse>
2. Теленко О. Конфлікт у Північній Ірландії: історичні корені проблеми // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. міжнар. відносини.- 2004.- Вип. 13.- С. 6-11.
3. Теленко О. Конституційна політика британського уряду в Північній Ірландії // Актуальні проблеми міжнар. відносин.- 2004.- Вип. 47. Ч. I.- С. 85-89.
4. Хаботин С. Ольстер: «Разделительная стена в головах людей» // Эхо планеты.- 2004.- № 40.- С. 20- 22.
5. Ольстеру вернули самоуправление // Деловая неделя.- 2007.- 8 мая.- С. 18-22.
6. Лапшин С.А. Політологія // Навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей (доповнено) Ред.Струкевич О.К., Конотопенко О.П., Лапшин С.А. – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016 р. – 403 с.

Діденко І., Рахматуліна К.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ КАНАДИ

У даній праці розглядається становлення політичної системи Канади. Розкрито зміст поняття політичного устрою країни, партій, законодавчої влади, парламенту, уряду.

Ключові слова: політична система, політичний режим, влада, держава.

Актуальність даної теми полягає у розгляді усієї партійно-політичної системи країни. Особливу увагу привертає до себе вивчення такого важливого елементу політичної системи, як політичні партії. Для дослідження партійних систем окремих країн до уваги беруть тільки ті політичні партії, які здатні безпосередньо впливати на процес прийняття політичних рішень у державі. У випадку з країнами, де існують демократичні політичні режими, більшість таких партій представлені у парламенті. Зрозуміло, що в різний час конфігурація політичних сил у законодавчому органі країни може бути різною, що зумовлюється конкретними історичними причинами, проте впродовж певного періоду вона є сталою, що дає можливість класифікувати її та віднести до певного типу, згідно з прийнятими у науці критеріями. Особливо актуальними є дослідження партійних систем країн, які мають значну політичну вагу у світі. До таких держав, без сумніву, відноситься й Канада, яка є однією з найбільших за площею та економічним потенціалом держав світу.

Метою роботи є дослідження особливостей партійно-політичної системи Канади.

Завдання дослідження:

- ✓ проаналізувати партійну систему Канади та визначити етапи її розвитку;
- ✓ проаналізувати вплив виборчої системи, виборчого законодавства та традицій на партійно-політичну систему Канади;
- ✓ обґрунтувати визначальний вплив політичних партій на формування системи виконавчої влади в країні.

Особливостям політико-правової системи Канади і канадському федералізму присвячені роботи Богданівської І.Ю., Борисова Я.Є., Захарова А.А., Кремлянської Е.А., Комкова Є.Г., Мелкумова А.А., Тимашова Т. Н.

Політичний устрій Канади є в деякій мірі комбінацією англійської та американської систем, однак, має і власні, властиві лише йому особливості. На відміну від США, в Канаді не відбулося революційного розриву з минулим; протягом ХІХ ст. вона йшла за Великобританією по шляху конституційної еволюції. При цьому процес формування політичного устрою Канади збагачувався ідеями та інститутами, які були запозичені у США, включаючи принцип федералізму.

Становлення політично-партійної системи Канади як цілісний і неперервний процес, що розпочався зі створення канадської федерації в 1867 році. Аж до початку 90-х рр. ХХ ст., незважаючи на кількісні зміни, що відбувалися в канадському парламенті, зберігалася тенденція, за якої в політичному житті Канади домінували лише дві політичні сили – Ліберальна та Прогресивно-консервативна (ПКП) партії. Водночас період трансформації партійної системи Канади відбувався постійно, причому причинами таких трансформацій спочатку були економічні, і як наслідок, політичні кризи, які ще на початку 30-х років викликали появу на заході Канади двох ідеологічно протилежних рухів – лівого, представленого Новою демократичною партією, та право-популістського – представленого Партією соціального кредиту (ПСК), що зникла на початку 80-х рр. ХХ ст. Великий вплив, який мала НДП в 30-80-х роках ХХ ст., дає можливість характеризувати партійну систему Канади цього періоду як систему двох з половиною партій.

За формою правління Канада - конституційна парламентська монархія. Згідно з Конституційним законом 1982 р. є главою держави Королева Великобританії, що представляє в Канаді Генерал-губернатор. Його призначає Королева за порадою Прем'єр-міністра. Термін його повноважень - 5 років, але на вимогу голови Уряду він може бути відсторонений від посади і раніше. Генерал - губернатор стверджує законопроекти, скликає нижню палату парламенту і вправі розпустити її до закінчення терміну повноважень, призначає Прем'єр-міністра та вищих посадових осіб. Він вирішує питання зовнішньої політики: ратифікує міжнародні договори, проводить призначення дипломатичних представників. Йому належить право помилування. Однак діяльність Генерал-губернатора носить багато в чому

формальний характер, оскільки більшість своїх повноважень він здійснює «за порадою» уряду [3, с. 13]

Отже, законодавча влада належить Королеві в особі Генерал-губернатора і Парламенту. Повноваження Парламенту достатньо обширні: він видає закони, приймає бюджет, створює Уряд і контролює його діяльність, вирішує питання зовнішньої політики. Законопроекти подаються на розгляд окремими депутатами та Урядом (фінансові законопроекти можуть вноситися тільки Урядом). Для ухвалення того чи іншого законопроекту потрібна проста більшість голосів. Білль, прийнятий одного із палат, передається на розгляд іншого. Після схвалення обома палатами він відсилається на затвердження Генерал-губернатора [6].

Парламент складається з Палати громад (нижній) та Сенату (верхній).

Зазвичай Сенат складається із 104 членів: 24 — з Приморських провінцій (10 — з Нової Шотландії, 10 — з Нью-Брансвіка, 4 — від острова Принца Едуарда); 24 — з Квебека, 24 — з Онтаріо, 24 — із західних провінцій (по 6 — з Манітоби, Саскачевана, Альберти та Британської Колумбії); 6 — з Ньюфаундленда та по одному з Території Юкон та Північно-Західних територій. Передбачено також наявність чотирьох або восьми спеціальних senatorів — по одному чи по двоє з Приморських провінцій, з Квебека, з Онтаріо та із Заходу. Проте скористалися з цього лише одного разу — у 1990 році. Сенатори призначаються на посаду генерал-губернатором за рекомендацією прем'єр-міністра і залишаються на посту до 75-річного віку, за умови, що, перебуваючи на посту, жодного разу не пропустили двох послідовних сесій парламенту. До 1965 року сенатори перебували на посаді довічно, лише кілька з них, що зайняли посади до цієї дати, зберігають сьогодні свої місця. Сенатором може стати особа, якій виповнилося 30 років, вартість реального майна, а також розмір загального чистого банківського активу мають складати щонайменше 4400 доларів. Сенатори, як правило, мешкають у провінції або на території, де вони призначені на посаду. Що стосується Квебека, сенатори повинні мешкати або мати свій виборчий ценз в одному з 24 сенаторських округів Квебека, де вони призначені на посаду. Сенат має право пропонувати до прийняття будь-які законопроекти, за винятком тих, що стосуються витрат народних коштів та оподаткування. Він може доповнити та відхилити будь-який законопроект, причому стільки разів, скільки вважає за потрібне. Жоден законопроект не стане законом, якщо не буде схвалений Сенатом. Такі повноваження видаються на перший погляд завеликими, що робить верхню палату сильнішою, та протягом майже 40 років Сенат жодного разу не відхилив законопроекту, що його прийняла Палата громад. Але траплялися випадки, коли Сенат вимагав внесення поправок, з якими Палата громад не погоджувалася. Так, у 1989—1990 роках Сенат наполягав на внесенні поправки до законопроекту про страхування безробітних, з якою Палата громад не погоджується й дотепер. Та більшість поправок, внесених Сенатом до законопроектів, має роз'яснювальне значення чи спрямована на спрощення, і здебільшого Палата громад їх приймає [2, с. 243-245].

Основна робота Сенату зосереджується у комісіях, де опрацьовуються статті законопроекту з урахуванням розбіжностей думок та доказів, що надійшли від різних груп та окремих людей. Комісії працюють ефективно, адже чимало членів Сенату є компетентними спеціалістами і мають багаторічний досвід роботи в юриспруденції, бізнесі та управлінні. Членами Сенату стають колишні міністри, прем'єри провінцій, мери, видатні юристи та досвідчені фермери. Це люди, як правило, забезпечені, мають сталий дохід і складають постійний укомплектований штат Сенату. Тому Сенат досяг значних успіхів у вивченні таких злободенних суспільних проблем, як бідність, безробіття, інфляція, становище літніх людей, використання землі, наукова та освітня політика, справи корінного населення, зв'язки зі Сполученими Штатами, а також ефективність діяльності урядових установ. За цими матеріалами зроблені важливі доповіді, що спричинили зміни у законодавстві та політиці уряду. Робота Сенату в цій галузі менш витратна, аніж зусилля королівських комісій або спеціальних загонів особливого призначення.

Палата громад — основний орган, що створює законопроекти. Він складається з 301 члена, і кожен з них представляє виборчий округ. Від кожного виборчого округу обирається той кандидат, який набрав найбільшу кількість голосів, навіть якщо це складає менше половини загальної кількості (за мажоритарною системою відносної більшості). Депутати обираються шляхом загальних прямих виборів терміном на п'ять років. Кількість округів змінюється після загального перепису населення, згідно з Конституцією та Законом про регулювання меж виборчих округів, за якими кількість парламентських місць визначається з урахуванням щільності населення. Кожна провінція може мати стільки членів у Палаті громад, скільки мала у Сенаті до 1982 року. Виборчі округи часом відмінні за розмірами, але у визначених межах.

Єлизавета II, Королева Англії, є також офіційною главою канадської держави. Влада Королеви пронизує всі гілки державної влади.

Генерал-губернатор представляє монарха на федеральному рівні, на провінційному — лейтенант-губернатори. Федеральні закони, а також закони більшості провінцій розпочинаються формулою: "її Величність, за порадою та згодою Сенату і Палати громад, наказує...". Парламент (або провінційна законодавча установа) збирається лише за королівським викликом; палати парламенту (законодавчі установи) "не обладнані автоматичним стартером". Жоден з федеральних і провінційних законопроектів не стане законом без королівської санкції. Були випадки, Коли монарх особисто давав дозвіл на введення в дію федеральних законів, але, як правило, ці санкції дають Генерал-губернатор або його заступник, а санкції на введення у дію провінційних законів — лейтенант-губернатор або адміністратор. Генерал-губернатор і лейтенант-губернатори отримують консультації у своїх міністрів і мають право заохочувати їх до певних дій або застерігати від чогось. У своїй діяльності вони здебільшого покладаються на поради міністрів, хоча в окремих випадках

поступають самостійно чи навіть усупереч думці Кабінету міністрів [1, с. 379-381].

У Канаді кожен з новообраних чиновників на посаду, яка за рангом вища від мера, не перебуває на ній обов'язково протягом визначеного "терміну". Кабінет теж не має встановленого "терміну" щодо власних повноважень. Початок діяльності Кабінету пов'язується з приведенням прем'єр-міністра до присяги, а завершення — з виходом його у відставку або смертю.

Конституція Канади складається з неписаних і письмових актів, звичаїв, судових рішень і традицій, починаючи з 1763; письмова частина конституції складається з Конституційного акту від 29 березня 1867 р., який створив федерацію чотирьох провінцій, та Закону про Конституцію від 17 квітня 1982; кілька поправок до Закону Конституції 1982 року, в минулому в 2011 (2011).

У Канаді політичні партії не одержують офіційного визнання у виборчому процесі. Процедура виборів побудована таким чином, що всі кандидати, хто беруть участь в ній, виступають як приватні особи. Кандидатуру повинні підтримати 25 виборців, чії підписи завіряються свідками. Кандидат зобов'язаний присягнути в тому, що він погоджується звисуванням своєї кандидатури, і внести заставу в розмірі 200 канадських доларів. Застава покликана звільнити виборчу кампанію від «несерйозних» кандидатів, він повертається кандидату, якщо за нього проголосувало щонайменше 15 % виборців, що взяли участь у голосуванні в даному окрузі [4, с. 24].

У Канаді, як і в інших англосаксонських країнах, застосовується мажоритарна виборча система відносної більшості. Обраним вважається той кандидат, який набрав голосів більше, ніж кожен з його противників окремо, хоча б це становить менше половини. Подібна система результативна, оскільки хтось завжди отримує відносну більшість; в Палаті громад звичайно буває міцна більшість, що забезпечує стабільність уряду. При цьому вона позбавляє представництва малі партії і спотворює відповідність між числом поданих голосів і кількістю мандатів, завойованих тією чи іншою партією. Вибори в Канаді проводяться по одномандатних виборчих округах [5].

У Канаді існує двопартійна система. Насправді, лише дві партії набирають достатньо голосів, щоб отримати владу. В даний час це Консервативна партія Канади та Ліберальна партія Канади. Проте дві інших партії досить впливові, щоб утворити меншість в уряді і таким чином досягти балансу влади, це Квебекський блок і Нова демократична партія Канади.

Позиції обох партій - лібералів і консерваторів - орієнтовані на підтримку національної єдності, перерозподіл ресурсів від процвітаючих провінцій в периферійні регіони у формі грошових трансфертів та на збереження ініціативної і діяльної «держави загального добробуту» [3, с. 17].

Партійна система в Канаді розділена на 2 гілки. Тільки у «нових демократів» партійне членство на рівні провінції автоматично означає і членство в партії на федеральному рівні. Керівники партії і федерального рівня, і рівня провінцій разом виробляють загальнопартійну ідеологію, при цьому провінційні лідери

партії відіграють 15 ключову роль при виборі лідерів федерального рівня. Однак Нова демократична партія на федеральному рівні є, безсумнівно, партією меншини. Основний її вплив зосереджено на рівні провінцій. Партія торі («консервативна») - це партія, організована на основі конфедеративного принципу, де внутрішньо партійні зв'язки між федеральним рівнем і провінційними партіями виражені досить слабо. Кожна «провінційна партія» самостійно формує власні фінанси, висуває кандидатів, виробляє політичну позицію і, по суті, є автономним інститутом. Для визначення Ліберальної партії найбільше підходить термін «пухка федерація» - тут немає такої явної розбіжності між федеральним і провінційними відділеннями, як у торі, а й унітарний принцип організації, характерний для НДП, також виражений менш явно.

У підсумку, можна сказати, що політична система Канади унікальна, не має аналогів ні в Європі, ні в Азії. Кілька констант надають їй особливий характер.

Перш за все, це політична система демократичного типу. Власне демократія в Канаді не була об'єктом нашого вивчення і вимагає самостійного розгляду.

Ця система ґрунтується на ліберальних принципах. Принципи етнічного та підприємницького індивідуалізму, свободи, рівності перед законом зробили сильний вплив на формування політичної системи Канади.

Список використаної літератури:

1. Бостан С. К. Державне право зарубіжних країн: Навчальний посібник/ С. К. Бостан, С. М. Тимченко; М-во освіти і науки України, Запорізький юридичний ін-т МВС України, Київський юридичний ін-т МВС України. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 503 с.

2. Георгіца А. Конституційне право зарубіжних країн: Підручник/ Аурел Георгіца.; М-во освіти і науки України, Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Тернопіль: Астон, 2003. - 431 с.

3. Кашкина Е. Политическая система Канады. Учебное пособие по специальности 030701 – Международные отношения по дисциплине ОПД. Ф. 01.02. – Практический курс второго иностранного языка / Е. Кашкина, А. Мотт. – Воронеж, 2004. – 39 с

4. Кремьянская Е. Избирательная система Канады. Порядок организации выборного процесса / Е. Кремьянская // Право и управление. XXI век. – 2011. -№ 3 (20). – С.19-26.

5. Canada's Federal Political System [Electronic recourse]. – Access mode: <http://www.docstoc.com/docs/125243849/Canadas-Federal-Political-System>.

6. Political System in Canada [Electronic recourse] – Access mode: <http://ca.mfa.hr/?mh=377&mv=2207>

Козел А., Ткачук Н.

ПАРТІЙНА СИСТЕМА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

У статті автори аналізують особливості партійної системи Великобританії

Ключові слова: партійна система, партія, Лейбористська партія, Консервативна партія, політична система

Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії - унітарна держава, конституційна монархія з парламентською системою управління.